

ਡੇਅਰੀ ਨੂੰ ਖੇਤੀ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦੀ ਯਾਤਰਾ

ਅਰਚਨਾ ਭੱਟ, ਰਵੀਂਦਰਨ ਅਤੇ ਅਬਦੁੱਲਾ ਹਬੀਬ

ਜਿੱਥੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਨਵਾਂ ਉੱਦਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੱਤੀ, ਉੱਥੇ ਹੀ ਬਾਹਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਤੋਂ ਮਿਲੇ ਸਮਰਥਨ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਨੇ ਉਸਦੇ ਸੁਪਨੇ ਨੂੰ ਸੰਭਵ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ। ਲਿਲੀ ਮੈਥਿਊ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਨੂੰ ਮੌਕੇ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਬਦਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਇਸਦਾ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸ੍ਰੋਤ ਹੈ। ਡੇਅਰੀ ਫਾਰਮਿੰਗ ਵਿੱਚ 25 ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰੋਲ ਮਾਡਲ ਬਣ ਗਈ ਹੈ।

ਲਿਲੀ ਮੈਥਿਊ ਉਹਨਾਂ ਗਿਣੀਆਂ-ਚੁਣੀਆਂ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਉਦੋਂ ਨਵੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਉਸਦੀ ਜਿੰਦਗੀ ਡਾਂਵਾਡੋਲ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਖੇਤੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਘਾਟਾ ਪਿਆ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਕਾਲੀ ਮਿਰਚ ਦੀ ਖੇਤੀ ਵਿੱਚ ਪਏ ਘਾਟੇ ਤੋਂ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਉਭਾਰਨ ਲਈ ਡੇਅਰੀ ਫਾਰਮਿੰਗ ਵਿੱਚ ਹੱਥ ਅਜ਼ਮਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਲਿਲੀ ਮੈਥਿਊ ਇੱਕ ਜਨੂੰਨੀ ਮਹਿਲਾ ਹੈ ਜੋ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਘਰ ਮਨੰਤਵੜੀ, ਵਾਏਨਾੜ, ਕੇਰਲ ਤੋਂ ਆਪਣੀਆਂ 70 ਕਰਾਸ ਬ੍ਰੀਡ ਗਊਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਫਲ ਡੇਅਰੀ ਉਦਯੋਗ ਚਲਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਰ ਸਫਲਤਾ ਦੀ ਇਹ ਯਾਤਰਾ ਏਨੀ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਪ੍ਰੰਤੂ ਉਸਨੇ ਚੁਣੌਤੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਇਸ ਡੇਅਰੀ ਉਦਯੋਗ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਜੋਖਿਮਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਭਾਲਿਆ।

ਅਤੀਤ ਵਿੱਚ, ਲਿਲੀ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ 9 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਕਾਲੀ ਮਿਰਚ ਦੀ ਖੇਤੀ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਨਾਰੀਅਲ, ਸੁਪਾਰੀ, ਕਾਜੂ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਵੀ ਉਗਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਾਧਨ ਕਾਲੀ ਮਿਰਚ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮਿਰਚ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਲਗਭਗ 40 ਕੁਇੰਟਲ ਤੱਕ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਨਾਰੀਅਲ, ਸੁਪਾਰੀ ਅਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਲਗਭਗ 26 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕਾਲੀ ਮਿਰਚ ਦੀ ਫਸਲ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਇੱਕ ਵਾਇਰਸ ਦੀ ਚਪੇਟ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫਸਲ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਹ ਕਾਲੀ ਮਿਰਚ ਦੀਆਂ ਕੁੱਝ ਕਿਸਮਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਰੀਮੁੰਦਾ ਅਤੇ

ਪਨਿਯੂਰ - 1 ਉਗਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਦੋਂਕਿ ਵਾਇਆਨੜਨ ਰੋਗ ਸੰਕ੍ਰਮਣ ਕਰਕੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ।

ਇਹ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਬੜਾ ਹੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਭਰਿਆ ਸਮਾਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮਿਰਚ ਦੀ ਫਸਲ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੁਪਾਰੀ ਦੀ ਫਸਲ ਵੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦੀ ਚਪੇਟ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਕਰਕੇ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਉੱਪਰ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਆ ਗਿਆ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਲਿਲੀ ਮੈਥਿਊ ਨੇ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਮੱਦਦ ਨਾਲ ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਡੇਅਰੀ ਫਾਰਮਿੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਉਸਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਵੀ ਪਸ਼ੂ-ਪਾਲਕ ਰਹੇ ਸਨ, ਸੋ ਇਸ ਤਜਰਬੇ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਉੱਦਮ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੌਸਲਾ ਦਿੱਤਾ।

ਲਿਲੀ ਮੈਥਿਊ, ਇੱਕ ਸਫਲ ਡੇਅਰੀ ਕਿਸਾਨ

ਡੇਅਰੀ ਉੱਦਮ

ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ, ਲਿਲੀ ਮੈਥਿਊ ਨੇ ਕੋਇੰਬਟੂਰ ਤੋਂ 15 ਕਰਾਸ ਬ੍ਰੀਡ ਗਊਆਂ ਲਿਆ ਕੇ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਤਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਬਣ ਗਿਆ। ਉਦੇ ਪਤੀ ਮਨੰਤਵਾੜੀ ਦੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਲੈਕਚਰਰ ਸਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਹ ਵੀ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਇਸ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਜੁੜ ਗਏ। ਕਾਲੀ ਮਿਰਚ ਵਿੱਚ ਵਾਇਰਸ ਫੈਲਣ ਕਰਕੇ ਕਾਲੀ ਮਿਰਚ ਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਦੇਣ ਲਈ ਲਗਾਏ ਕੁੱਝ ਰੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਲਈ ਚਾਰਾ ਉਗਾਇਆ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸਨੂੰ ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਣ ਬਾਰੇ ਤਜਰਬਾ ਸੀ ਪਰ ਇੱਕ ਡੇਅਰੀ ਉਦਯੋਗ ਵਜੋਂ ਇਸਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਚੁਣੌਤੀ ਸੀ। ਲਿਲੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਡੇਅਰੀ ਫਾਰਮਰ ਵਜੋਂ ਤਿਆਰ ਅਤੇ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਈ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗਾਂ ਲਈਆਂ। ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਇਸ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਹਿਯੋਗ ਮਿਲਿਆ। 2008 ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਪਸ਼ੂਪਾਲਣ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ 10 ਗਊਆਂ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਦੁੱਧ ਚੋਣ ਵਾਲੀ ਮਸ਼ੀਨ, ਚਾਰਾ ਉਗਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਸ਼ੈੱਡ ਨੂੰ ਵਿਸਤਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਵੀ ਸਹਿਯੋਗ ਮਿਲਿਆ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ 2014 ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਈਰੋਡ ਦੇ ਪਸ਼ੂ ਹਸਪਤਾਲ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂ ਚਿਕਿਤਸਾ ਕਾਲਜ, ਪੂਕੋੜੇ ਤੋਂ ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਣ ਅਤੇ ਦੁੱਧ ਤੋਂ ਉਤਪਾਦ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ। ਇਹਨਾਂ ਸਭ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗਾਂ ਨੇ ਉਸਦੇ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ

ਆਪਣੇ ਡੇਅਰੀ ਫਾਰਮ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਿਸਤਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ।

ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ, ਉਸਦੇ ਖੇਤ 'ਤੇ 70 ਗਊਆਂ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਦੁੱਧ ਦੀ ਚੁਆਈ ਕੁੱਝ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਮੱਦਦ ਨਾਲ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਉਸਨੇ ਆਪ ਡੇਅਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸਾਰੀਆਂ ਗਊਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਉਗਾਇਆ ਵਧੀਆ ਕਿਸਮ ਦਾ ਚਾਰਾ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਗਊਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਫੀਡ ਉਹ ਆਪਣੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਵੇਲੇ ਪਸ਼ੂਪਾਲਣ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਡੀਕਲ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਵੇਲੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੱਦਦ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ।

2018 ਵਿੱਚ ਲਿਲੀ ਨੇ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਦੁੱਧ ਦੇ ਉਤਪਾਦ ਜਿਵੇਂ ਦਹੀ, ਘਿਉ, ਮੱਖਣ, ਪਨੀਰ, ਲੱਸੀ ਆਦਿ ਦੀ ਇੱਕ ਉਤਪਾਦਨ ਯੂਨਿਟ ਲਗਾਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਲਡ ਸਟੋਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਨੂੰ ਦੁੱਧ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਿੱਚ ਦੁੱਧ ਵੇਚਣ 'ਤੇ 35 ਰੁਪਏ ਲਿਟਰ ਮਿਲਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਹੁਣ ਉਸਨੂੰ 55 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤਿ ਲਿਟਰ ਮਿਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸਨੂੰ ਦੁੱਧ ਅਤੇ ਦੁੱਧ ਤੋਂ ਬਣੇ ਉਤਪਾਦ ਵੇਚਣ 'ਤੇ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਵਧੀਆ ਆਮਦਨੀ ਮਿਲਣ ਲੱਗੀ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਉਸਦੇ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ 700 ਲਿਟਰ ਪ੍ਰਤਿ ਦਿਨ ਦੁੱਧ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸਦਾ

ਗਊਆਂ ਨੂੰ ਗੁਣਵੱਤ ਵਾਲਾ ਖੇਤ ਉੱਪਰ ਉਗਾਇਆ ਚਾਰਾ ਹੀ ਖਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਫਾਰਮ ਦੇ ਸਫਲਤਾ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਲਈ ਹਿੱਕ ਗਾਂ ਦਾ 20 ਲਿਟਰ ਦੁੱਧ ਪ੍ਰਤਿ ਦਿਨ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਤੋਂ ਘੱਟ ਵਿੱਚ ਘਾਟਾ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਫਾਰਮ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਖਰਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਾਧਨ ਅਤੇ 2 ਦੁਕਾਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵਾਏਨਾੜ ਅਤੇ ਕੰਨੂਰ ਜਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਬਰਾਂਡ 'ਲਿਲੀਜ਼' ਹੇਠ ਦੁੱਧ ਅਤੇ ਦੁੱਧ ਦੇ ਉਤਪਾਦ ਵੇਚ ਰਹੀ ਹੈ। ਗਵਾਂਢੀ ਅਤੇ ਜੋ ਉਸਦੇ ਖੇਤ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਸਿੱਧੇ ਉਸਦੇ ਖੇਤ ਤੋਂ ਹੀ ਉਤਪਾਦ ਖਰੀਦ ਕੇ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਸ਼ੂਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹ ਮੁਰਗੀਪਾਲਨ, ਬੱਤਖ, ਹੰਸ ਆਦਿ ਵੀ ਪਾਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬੱਕਰੀ ਪਾਲਣ ਦੀ ਵੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਖੇਤੀ ਨਾਲ ਏਕੀਕਰਨ

ਆਪਣੇ ਡੇਅਰੀ ਫਾਰਮ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਿਲੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਖੇਤੀ ਉੱਪਰ ਵੀ ਮੁੜ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਕਾਫੀ, ਕਾਲੀ ਮਿਰਚ, ਨਾਰੀਅਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਉਗਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਪੂਰਾ ਖੇਤ ਜੈਵਿਕ ਹੈ। ਗੋਬਰ ਦੀ ਸੱਲਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖਾਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਸਤੇਮਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗੋਬਰ ਨੂੰ ਰੀਸਾਈਕਲ ਕਰਨ ਲਈ ਬਾਇਓਗੈਸ ਬਣਾਉਣ ਉੱਪਰ ਵੀ ਕੰਮ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੀਟ ਨਿਯੰਤ੍ਰਣ ਲਈ ਗੋ-ਮੂਤਰ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਵੇਚਿਆ ਵੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜੈਵਿਕ ਖਾਦ ਜਿਵੇਂ ਜੀਵ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਣਾ ਕੇ ਵੇਚਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਵੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਹ ਹੁਣ ਕਾਲੀ ਮਿਰਚ ਦੀ ਫਸਲ ਨੂੰ ਮੁੜ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਉੱਪਰ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਬਿਜਨੈਸ ਨੂੰ ਵਿਸਤਾਰ ਵੀ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ।

ਉਹ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਆਪਣੇ ਡੇਅਰੀ ਫਾਰਮ ਦੇ 25 ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਹੋਣ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਹ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੁੱਧ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ 1000 ਲਿਟਰ ਪ੍ਰਤਿ ਦਿਨ ਅਤੇ ਗਊਆਂ 70 ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 90 ਤੱਕ ਲੈ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਥੋੜ੍ਹੇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ। ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਪੂਰੀ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜੁੱਟ ਜਾਓ। ਆਪਣੀ ਸਫਲਤਾ ਨਾਲ ਲਿਲੀ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਨੇੜੇ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਵਿਆਰਥੀ ਜੋ ਉਸਦੇ ਖੇਤ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਲਈ ਰਿਸੋਰਸ ਪਰਸਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਨ-ਸਨਮਾਨ ਮਿਲੇ ਹਨ ਜਿੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਡੇਅਰੀ ਵੂਮੈਨ ਆਫ ਦਿ ਈਅਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ। ਉਹ ਦਵਾਰਕਾ, ਮਨੰਤਵਾੜੀ ਦੇ ਰੇਡੀਓ

ਦੁੱਧ ਤੋਂ ਉਤਪਾਦ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਯੂਨਿਟ

ਮਟੋਲੀ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਬੁਲਾਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣਾ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਤਜਰਬਾ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਆਪਣੇ ਅਤੀਤ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਖੇਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਡੇਅਰੀ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਵਧੀਆ ਘਰ ਅਤੇ ਵਧੀਆ ਬਿਜਨੈਸ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਉਸਦੀ ਯਾਤਰਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵਧੀਆ ਉਦਾਹਰਨ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਸ਼ੂਧਨ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਖੇਤੀ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਸਲ ਆਧਾਰਿਤ ਖੇਤੀ ਦੀ ਨੁਹਾਰ ਬਦਲੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

●
ਅਰਚਨਾ ਭੱਟ
ਵਿਗਿਆਨਕ

ਰਵੀਂਦਰਨ
ਵਿਕਾਸ ਸਹਾਇਕ

ਅਬਦੁੱਲਾ ਹਬੀਬ
ਵਿਕਾਸ ਐਸੋਸੀਏਟ

MSSRF – ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਐਗ੍ਰੋ ਬਾਇਓਡਾਇਵਰਸਿਟੀ ਸੈਂਟਰ
ਵਾਏਨਾੜ, ਕੇਰਲ

Email- archanabhattach1991@gmail.com

**A journey towards integrating dairy
LEISA INDIA, Dec 2021**